

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מד.

עין משפט נר מצוה

ז א מ"י פ"ה מה' לאסור
מוצא הלכה ב:
ח ב מ"י פ"ח מה' טומאה
חולין ה"ב:
ט ג ס"ה ל"ג:
י ד מ"י פ"ד מה' מאלני
לאסור ה"ח:
יא ה מ"י פ"ח מה' מל'
תרומות ה"ו כי סמג
עשין קלג טו"ש"ע י"ד סימן
שלג סוף פ"ב:
יב ו מ"י פ"ה מה' מל' מור
הלכה ד:

מוסף תוספות

א. מרבי חצי שיעור
לאסורא. מוס' ה"ל"ט.
ב. כלומר דמאורייתא חד
בתרי בטל הוא תרומה בחד
ומאה דרבנן הוא. מוס' ט"ז ל.
ג. והיא יבטל דבר שהוא
בעין. מוס' ש"ק. ד. וליכא
מאן דפליגי בין מקום
לשאנו מקום מגעו. מוס'
ה"ל"ט. ה. ופחות מכביצה
ואוכלין אינו מקבל טומאה
כדפירש ר"ת (לעיל ל"ג).
ו. ובעיני ר"ש לא
ישרה זאת והיראט שבכמה
מקומות פ"ב שאוכל מקבל
טומאה אפי' בכל שהוא. מוס'
ט"ז ס"ז. ז. והיינו ההיא דפרק
השוחט. מ"י ה"רן.

רבינו חננאל

ושניין אדון הני כלוהו היתר
מצטרף לאיסור ניהו, מיהו
לא חזירי ועירי השאור לבדו
אלא לאפוקי מדראבי אדמר
יש הקטרה בפחות מכזית, אין
אחא דעירי לאשטוינין דאין
הקטרה בפחות מכזית ובעי
צירוף להשלימו. אקשינן
לר' אבהו, ולר' יוחנן
ליכא מירי אחתיני דהיתר
מצטרף לאיסור, והתניא
מקפה של חולין והשום
והשמן של תרומה ונגע
טבול יום במקום לא פסל
אלא מקום מגעו. והניין
בה אפילו מקום מגעו
במקפה אמאי פסול. ואמרי
משתי דר' יוחנן הואיל וזר
לוקה על המקפה בכזית,
מאי לאו משום דמקפה
שהיא היתר מצטרפת לשום
ולשמן שהו איסור ונעשית
המקפה כלא איסור, לפיכך
זו והואכל ממנה לוקה,
אלמא לבדי יוחנן איכא
דברים אחרים דהיתר מצטרף
לאיסור מדאורייתא. ושניין
לעיל לית ליה, והכא
כגון דאיכא במקפה שאכל
הזר, יש בה באותה אכילה
כזית מן השום והשמן
של תרומה, ומצטרף השום
והשמן ונעשו כזית, ולפיכך
לוקה. שאינו לוקה אלא על
התרומה ולא על המקפה.
ושיעור אכילה שמצטרפת
מעט מעט עד שצטרפין
לכזית בכזית אכילת פס, ודמניא
אכל וחזר ואכל ואין
יש מחלת אכילה ראשונה
עד סוף אכילה אחרונה
שיעור כזית אכילת פס
מצטרפין, וכמה היא כזית
אכילת פס, מצאנו שיעור
רבי שיעור חצי פס,
כמה שיעורו שני ביצים
ואחד מעשרים בכביצה,
נמצא הפרס ארבעה ביצים
ואחד מעשרה בכביצה,
ומפורש בעירובין פרק כיצד
משתתפין בתחומין. ואקשינן
אי הכי כבוחת הבבלי מני
נימא איכא כזית אכל
מקומינתא דאומא בכזית
אכילת פס, ואמאי פליגי
רבנן ואמרי בולא כלום.
ואמרינן שאני כוחת הבבלי
דלא משכחת ביה כזית בכזית
אכילת פס, אי דקשרין
ואכלו כוחת, כגון אכילת
הביצה בטלה דעתה, כלומר
אין זה דרך ארץ, ואי דקא

לענין חמץ בפסח נמי. לר' יוחנן לא מצי פריך דלחיה לא דריש
כל ואם תאמר והא צפרק בתרא דיומא (דף ע"ד.) דריש רבי
יוחנן מכל חלב דחצי שיעור אסור מן התורה ואור"י דלא דריש אלא
לאיסורא אבל להחמיצו מלקות כמו צכשיעור לא וכן גבי חמץ (ט"ז):

ה"ג רש"י **מקום מגעו אמאי פסל**
הא בבטל ברובא. ופירש דס"ד
השם דדימוע דרבנן וקשה לריב"ז
דמשמע שהשום והשמן ענין מדקמי
נגע במקצתן ולא קמי במקצתה^א ועוד
דמי סיפא אימתי בזמן שהן גוש
צקעהר אכל אם היה מפוזר טעור
ואי פסיל מקום מגעו משום מדומע
אדרכה כי הו מפוזר יש לו להיות
מדומע יותר ועוד אמאי פסיל מקום
מגעו ותו לא כיון דחשיב כמו כולה
תרומה על ידי דימוע יפסל הכל וא
לא יפסל אפילו מקום מגעו דזהירא
אימא הא פלוגתא דמסכת טבול
יום צעיקה מדומעת ומי שפוסלה
פוסלה לגמרי ומי שמכשיר מכשיר
לגמרי וינחה לר"י כפירוש ר"ת
דפירש דמתניתין מיירי שהשום
והשמן ענין וכדגס כלל הספרים
מקום מגעו אמאי פסל והא לא הו
כזית^א והואיל דלא מקבל טומאה
אלא מדרבנן אית לן למימר דנטלי
אגב מקפה דפירש צפרק כל שעה
(לעיל דף ל"ג):

לאן משום דהיתר מצטרף לאיסור.
ומטעם הואיל אם היה נלקט
מן השום או מן השמן כזית ולקט
עליו לית לן למימר שלג טבטל אגב
מקפה כיון שאין דרך אכילה בכך:
דאיכא כזית בכזית אכילת פס.
מקשינן דזהשוחט (חולין
דף ע"ד): אמרינן הנח לגיז דמעט
דלית זיה כזית בכזית אכילת פס
משמע דצקתמא לא הו כזית בכזית
אכילת פס יש לומר דהכא לא פסל
ליה דשקטינן דלית זיה כזית
כזית אכילת פס ולפירוש ר"ת
דמוקי שהשום והשמן ענין אחי
שפיר דאי הו מעורב לא הו כזית
כזית אכילת פס:

אלא מאי היתר וכו'. נראה דלא
גרס ליה דאי שרי ליה
א"כ מצי ס"ד לאקשינן כיון
דלדידיה נמי קשה אלא לאזני ס"ה
דפליגי עליה רבנן דלר"ע דווקא אית
ליה היתר מצטרף לאיסור בכל התורה
דגמר מניזר אכל לרבנן דמוקמי
משרת לטעם כעיקר לית להו היתר

מצטרף לאיסור בשום מקום ועוד דבזמני צפ"ג מייני (דף ל"ג).
גרסינן גבי שתי קופות דצקמון דשלמא לדידי דלמינא היתר מצטרף
לאיסור דנפיש חולין פ"י לאזני הא דהיתר מצטרף לאיסור היינו שבי
מן האיסור יותר מן היתר או ששניהם בשוה אכל כשהיתר רבה על
האיסור אין מצטרף ולרז דימי אין היתר מצטרף לאיסור בשום מקום
דמסיק לקמן דהו חטאת וזויר שני כתובים הנאים כחזר ואין
ממלינן וה"פ א"ה אמאי פליגי רבנן כו' בשלמא לדידי פליגי רבנן
משום דר' אליעזר דריש כל ואחא כל לרבות אפילו כשהאיסור מועט
ורבנן לא דריש כל דשהאיסור מועט אין מצטרף כמו דשלמא אלא
לדידך אמאי פליגי וכן גבי קופה ומזכות אחי שפיר לאזני:

הנח לתרומת תבלין דרבנן. קשה לרשב"א שפיר דתירומת
תבלין דרבנן גבי שום אמאי פסל מקום מגעו ויש לחלק:
איתיביה שתי קופות. ואם תאמר מאי פריך אמאי אמרינן
שאני אומר והא פשיטא דכלל מקום מדאורייתא
מין בזמני טבול ברוב והכא מיירי שרבו חולין על התרומה כיון דסבר
השם דמיירי דתרומה דאורייתא דבדאורייתא בעי רבייה אפילו לר'
יוחנן דהערל (בבב"ב דף ע"ג.) ואור"י דבעי למימר בכל ענין אפילו
מין בשאינו מינו כגון קמח חיתין בקמח שעורין שאינו ניכר:
והו

חולין נפל וכי אכיל לה איכא כזית תרומה בצלילת פס אלא שמע מינה אי נמי ודאי נפל לא מייחייב משום כזית בכזית אכילת פס
אלא מדרבנן וכי מספקא לן תלינן לקולא: דמסכת מיר (ל"ג): גרסינן **ואלא מאי היתר מצטרף לאיסור הכי אמר שאני אומר אלא**
הנה לתרומה טבלין דרבנן. דרשאית דגנן מירושך וינחהר כמיז (דפריס י"ח): **קופות.** גדולות וצמוקן דגן דהויא תרומה דאורייתא:
לית

אפילו חמץ נמי. דהא אמרינן על עירובו בלאו והיינו נמי היתר מצטרף
לאיסור: ומשני **אין הכי נמי.** דחמץ צפסח היתר מצטרף לאיסור והאי
דנקיט שאור לאפוקי מדאזני דלמך דמנחות צפ"י כל המנחות צלות^א יש
הקטרה בפחות מכזית וחייב בהקטרה שאור כל דהו ולא בעי צירוף
ומתוך דבדיחא דלעיל הכי אין לי
אלא כזית חצי זית מניין ת"ל כל וילף
מינה דיש הקטרה לפחות מכזית קא
משמע לן דאין הקטרה ואי איכא
צירוף אין ואי לא לא: **נחא שמעתא.**
דר' יוחנן: **המקפה.** תבשיל קפוי
ועב של תרומה כגון דייסא והשום
והשמן הנחמין צו לתבלין היו של
חולין: **פסל אם.** כל הקדירה דמקפה
עיקר וטבול יום פוסל את התרומה:
מקום מגעו אמאי פסל הא טבול לכו
טבלין ברובא. דקא ק"ד דימוע
מדרבנן הוא דלסורי: **ואמר רבה בר**
רבי חנה. דימוע מדאורייתא הוא זר
לוקה עליו כזית משום דיש סס תרומה
עלה הלכך לגבי טומאה נמי שס
תרומה עלה ומינה לא חמירא כתרומה
עמטה ליפסול את כולן ומ"ט זר לוקה
לזית כזית משום ורות הא לא אכל
תרומה אכל לא במקפה דהיתר
מצטרף לאיסור: ומשני מאי לוקה
כזית דקאמר כזית בכזית אכילת פס
שאם אכל פס ממונו שיעור ארבעה
ביצים יש צו כזית תרומה. וק"ל דכל
שיעורי אכילת איסור צין כזית של
חלב ורס וצין כזית דיום הכפורים
מצטרפת אכילת השעור בכזית שהייה
זו שאם אכל כחולד חלב וחזר ואכל
כחולד עד שהשלים לכזית אם אין
מתחילת האכילה ועד סופה יותר
משהיית כדי אכילת פס כזית
ביציות מצטרף והו כמו שאכלו צנת
אחת ומייב. והכא נמי יש כאן תרומה
שאינו מצטרף לתוך התרומה נפלה
וחולין לתוך חולין נפלו ואי אמרת כזית בכזית
אכילת פס דאורייתא אמאי אמרינן שאני
אומר תרומה לתוך כו' א"ל הנח לתרומת
תבלין דרבנן איתיביה שתי קופות אחת
של חולין ואחת של תרומה ולפניהם ב'
אין אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו
אלו לתוך אלו מותרין שאני אומר חולין
לתוך חולין נפלו תרומה לתוך תרומה נפלה
ואי אמרת כזית בכזית אכילת פס דאורייתא
אמאי אמרינן שאני אומר אמר ליה ר' הנח
לתרומה בזמן הזה דרבנן והאי משרת להכי
הוא דאתא יהאי מביעי ליה לכדתניא משרת
ליתן

יש הקטרה לפחות
מכזית. והכי נמי אמרינן
בהקומן (מנחות ט"ז) הקטיר
קומה פעמים שבעה, הלכך
אפילו פחות מכזית חייב (שם)
(ה). המקפה בין תרומה.
השניה מין של תרומה.
מקפה רטע (בב"ב דף ע"ד).
והרש"י והשב"ן. שטמין
לזכות משום תבלין (שם).
ונגע טבול יום במקצתן.
איכא דלמרי טבול יום שכן של
תרומה אכל לא במקפה
דחולין, דטבול יום שחיבו
רבנן שני ואין שני עשה
שניי אלא בתרומה, ואית
דלמרי מאי מתקנת אפילו
במקפה של חולין, דכיון
דעריבו מחד מנח דמי ליה
מקלן דנגע בתרומה עמטה
(שם). מקום מגעו אמאי
פסולה. הא אין טומאה
אולינן בפחות מביצה (שם).
דאיכא כזית בכזית אכילת
פס. חשיב לה כזית הויה
תרומה ויון ענגנו צו פסל
מקום מגעו (בב"ב דף ע"ד).
דאורייתא היא. דמיחייב
עלה מלקות (שם). בכוחת
הבבלי. לזית זיה קומינתא
דנהמי צפקא ואלו עוברין
(לעיל מג). דקאמר ועל
עירובו בולא כלום, הא לא
אפסל ללה הו כזית אכילת
פס שיעור כזית (בב"ב דף ע"ד).
דקשרין וקאכיל ליה.
שנומע ואוכל עד שנומע
ממנו כזית אכילת פס (שם).
בטלה דעתיה אצל כל
אדם. שאין דין אכילה כזית
שאלו אדם גיזל לאכול בעיניה
לפי שהו חרף בימה, ולא
יחייבו מורה אלא דין אכילה
(שם). ואי משטר קשטרי.
מטבול פסו (ב"ב פ"ח) שזובל
בה פסו ונשן לפסן ואוכל,
אכל בשום זמן של תרומה
לפי לוקה כזית דלמך בכזית
אכילת פס דאורייתא (בב"ב
דף ע"ד). מדוכות. שיעורין
לחון תבלין (שם). אמאי
אמרינן שאני אומר
תרומה לתוך כו'. אמאי
מקלין כזו כזית הויה דלמך
שאני אומר תרומה לתוך
תרומה נפלה ולא לתוך חולין,
והאיכא למיחש שמה נפלה
בשל חולין ואיכא כזית בכזית
אכילת פס (שם). הנה
לתרומת תבלין דרבנן. ולא
דייקין כזו כזית בכזית
אכילת פס. דמדרבנן כן ולא
מתמרינן כזו כזית הויה (שם)
ולפניהם ב' שאין. של
פירות (לעיל ט"ז). ונלו.
אלו. הסאן. לתוך אלו.
הקופות ודוע לנו שהשם
נפל וזו ואחד וזו אין דוע
זכ זה וזו וזו וזו וזו וזו
מותרין. פירות של קופות
חולין מותרין לר ככתמיה
אפילו אין בקופה כזית להשלים
הקפה כזית ומאה (שם).

היתר לאיסור וליחייב: **אלא גרס:** הנה לנוסה דבבלי. דלא אכיל
כזית מן החמץ כשיעור אכילת פס דהא כותה אינו עשוי לאכול
אלא לטבול ואי מתרמי ואכיל ליה מרס דהשם איכא כזית ממחר
להצטרף כשיעור אכילת פס ממנו: **בעלה דעמו.** ולא אכילה היא
לחיוצי עליה: **ואי משטר קא שטר.** מטבול צמכו דכרכו ליכא כזית
מן החמץ בכזית שהיית אכילת פס שששאל כדי אכילת פס ממה
שטיבל צמכו לא אכל מן הכותה אלא מעט או שני זימים או ארבעה
ובהוא פורתא ליכא מן החמץ כזית. ושכר המדי נמי אף על גב דשמי
ליה צעיינה מיהו אין לך שותה צ' וי' כוסות שלא יפסיק וישהה בינתיים
הלכך בכזית שהיית אכילת פס לא שמי כזית מן החמץ לצד מן
המים ושכר התערבות שמתם שכר עיקרו מן התמרים או מתאנים
אלא שבמדי מערב עממה מי שעורין קלת: **פס.** הוא חצי ככר
ששיעורו צו עירובי תחומים שהוא מוון שמי סעודות וחזיו לזית
המונוע לטמא גנדיים אם ישהה צו כדי אכילתו שנתנה מורה שיעור
שהייתו כדי סעודה דמניז (ויקרא י"ז) והואכל ביצית יכנס את בגדיו
והלכה למשה מסיני דחצי ככר של שמונה ביצים הוא סעודה: **שפי**
מדוכות. שהתבלין נידוכין צמקין פלפלין ונגבלי: **אלו נסוך אלו.**
ממדוכות לתוך הקדירות: **מוסרין.** קדירות חולין לר': **הייני אמרינן**
שאני אומר. ומלינן לקולא דבבלי מיתה וילמא תרומה לתוך
חולין נפל וכי אכיל לה איכא כזית תרומה בצלילת פס אלא שמע מינה אי נמי ודאי נפל לא מייחייב משום כזית בכזית אכילת פס
אלא מדרבנן וכי מספקא לן תלינן לקולא: דמסכת מיר (ל"ג): גרסינן **ואלא מאי היתר מצטרף לאיסור הכי אמר שאני אומר אלא**
הנה לתרומה טבלין דרבנן. דרשאית דגנן מירושך וינחהר כמיז (דפריס י"ח): **קופות.** גדולות וצמוקן דגן דהויא תרומה דאורייתא:
לית

שטר ואוכל שהוא כעין טבילת פת במקו, ליכא כזית מקומינתא דאומא כשיעור שעה כדי שיאכל אדם פס, ואם הוא יותר מזה השיעור אין מצטרפין וראשון ראשון כבלי. ומתבטל מיהו שתי קדירות אחת
של חולין ואחת של תרומה ולפניהם שתי מדוכות באחת תבלין של תרומה כו'. ושנייה הנה לתרומת תבלין דאניה מן התורה, לפי שאינם מיני חבאות. ומתבטלן חוב שתי קופות של חולין ושל תרומה,
ולפניהם שתי שאין אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרין, שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו, ואי כזית בכזית אכילת פס מדאורייתא מצטרף, כל ספק דאורייתא לחומרא, אמאי תאני
שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו נמצא מיכל. ומשניין כי תניא ההיא בתרומה בזמן הזה שהיא מדרבנן. ואקשינן מדרך אחרת ומשית להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא, מביעי ליה לכדתניא מורה